

gati iz dolzega spanja, smemo pač upati, da se bode človek zopet spominjal železnega materiala, ko bode postavljajl monumente svojim dragim umrlim. Kakor nobena druga tvarina, poda se železo za nagrobne spominke. Mrzli in okorni kamen nikakor ne vstvarja tistega blagodejnega vpliva, tistega srčnega čuta v nas, ko stojimo na gomili, kakor železni križ, ki se lahko in nežno dviga iz tal, kakor bi pričal, da zemljica res ni težka onemu, ki počiva pod njo

Povod tem vrsticam nam je dala tolažljiva prikažen, da tudi pri nas začenjajo ceniti nagrobne spominke iz kovanega železa. Ljubljansko pokopališče ima uže dokaj lepih izdelkov te vrste. V novejšem času je dobil tudi nepozabni naš Jos. Marn tak spomenik. Po načrtu strokovnega učitelja Jos. Vesela v Ljubljani, izdelal ga je tukajšni ključarski mojster J. Rebek in s svojim delom pokazal, da stoje naše trditve, katere smo ravnokar navedli, na pravi podlagi. Naj bi si naše občinstvo ogledalo ta spominek in posnemalo v tem oziru J. Marnove dediče!

Š.

Obrtnijske raznoterosti.

Kako se ločijo niklene stvari od srebrnih? Take stvari pomažejo se z nasičeno raztoplino srebrnega nitrata. Pravo srebro ostane svitlo, druge kovine in kovinske zmesi pa dobe črno liso. Poslednji čas srebrne, in niklene stvari navadno prevlečejo z zaponom, da ne zarjave. Pri takih stvareh seveda raztopljina srebrnega nitrata ne vpliva, in se zatorej mora poprej prevlako z nohtom odrgniti, še le potem se poskuša. — Srebro se tudi spozna po tem, da dobi rudečo liso ako se nanj vlije kapljo raztopljine kromove kisline. Druge kovine delajo sivo liso.

Kako se da cinkastim stvarjem temnozelen ter da se držeč v emajl. V 500 cm³ vrele vode raztopi se 50 g natriumhyposulfita, pridene se 25 g žveplene kisline, tekočino se precedi, ter se žveplo izloči in se potem stvari potaplja v 65° gorko, čisto raztopljino; stvari, tako v kratkem dobe neko svitlozeleno, gladko prevlako. Če tekočina dalje časa vpliva, dobi se emajlu podobna, svitla temnozelena površina. Stvar se potem v vodi izpere in posuši. Če se stvari pomočijo v zredčeno solno kislino, se svetloba zgubi. Če se vzame namesto čiste raztopline natriumhyposulfitove raztopline 15 g natriumhyposulfita, 15 g klorovega galuna v 500 cm³ vode, dobi se rujava barva. Črnemu marmorju podobna barva se dobi, če se namočijo stvari v malo okisani raztopljini bakrenega sulfita.

Kmetijstvo.

Nekaj o šolskih vrtih.

Zadnji „Uč. Tovariš“ od 1. nov. prinesel je med drugim članek: „ukazi in uredbe šolskih oblastev“ „kako mora biti šolski vrt urejen, da se zamore vzglednim imenovati!“

Iz tega članka razvidno je, da ima za povzdigo šolskih vrtov in za boljšo plačo učiteljev — vrtnarjev naša slavna c. kr. kmetijska družba veliko skrb, hvala in slava taki družbi!

Slavni c. kr. deželni šolski svet določil je v tem

ukazu nekaj točk ali podlag — po katerih se bodo, upam po strokovnjaških določili vzgledni šol. vrti na Kranjskem. Vse omenjene točke izvirajo iz strokovnjaštva in posebno hvale vreden je ta nov ukaz slavnega c. kr. š. sveta zato, kjer se po njem lahko pričakuje, da bodo pri odločitvi — ali se sme ta ali oni vrt vzglednim prištevati — bolj strokovnjaki govorili in pravično določevali; toraj prav dobro.

Dovoljujem si pa danes vender še nekaj dostaviti, kar posebno označi in opravičuje da je šol. vrt — sploh ta ali oni, zares vzgleden in posnemanja vreden.

Dokazi taki so: 1. če občani, kmetje in posestniki sploh sadno drevje na šolskem vrtu radi kupujejo, tudi če je drevje lepo, ravno zdravo in sploh lepe rasti, za krevljasto, nepravilno izgojeno drevje nihče ne mara.

2. Če ima učitelj zgodaj spomladi, kar se pa z gnojnimi gredami omogoči — ali pa pozneje, ko drugod že vsega zmanjkuje, sadike boljše zelenjave — kaj bolj finega — oddati in na razpolaganje — ali pa prodati, ali mogoče tudi zastonj podeliti, ako je to, kako pridno obiskujejo gospé in gospodinje šolski vrt. Ako se pa na šolskem vrtu nič ne dobi, kaj bi človek iskal na njem.

3. Na rojstni in imendan našega presv. cesarja ali njegove presv. soproge da ozaljšamo podobi njunih veličastev z venci narejenih iz cvetlic šolskega vrta! in če umrje med letom kak šolarček ali šolarica, so pač veseli stariši, ako učitelj olepša krsto ali oder v večnost se preselivšega s cveticami iz šolskega vrta; ako je to mogoče, kako cenijo potem — ljudje šolski vrt; če vsega tega ni, se za šolski vrt nihče ne zmeni, in po čemu? Navadnega zelja, repe, krompirja, fižola in plevela, vidijo in najdejo ljudje po zanemarjenih njivah in vrtih zadosti. Da mora biti šolski vrt pridno, skrbno obdelan simetrično razdeljen in da v njem tudi estetike manjkati ne sme, zapopadeno je gotovo v 9. točki omenjenega ukaza.

Sicer bi pa moral biti, če logično mislimo, vsak šolski vrt vzgleden; če pa temu ovira to ali ono — proč z besedo „šolski“, imenuje naj se raje občinski ali učiteljev vrt, kajti občina je lahko v tej stvari zmotljiva, ravno tako učitelj; šola pa — mora biti takorekoč nezmotljiva, kazati mora ne le z besedo, temuč tudi v praksi — vedno le to, kar se posnemati sme, kar zamore biti človeku v prid, korit in ponos!

Kaj pa vsaj modri, pametni ljudje radi posnemajo? Gotovo le kaj lepega in koristnega. Prepričal sem se tega po mojih večletnih skušnjah sam. Šolski vrt, katerega naredili so že pred nekimi leti na moje prigovarjanje poleg ceste, razdelil sem simetrično in pota precej posul z belim peskom; kmalu sem zapazil, da tudi druge gospodinje svoje vrte delijo v lepe grede in pota posipljejo z peskom, fina salata, izvrstna koleraba, karfijol in druga boljša zelenjava — mikala je mnoge, kje dobim tako seme vsi želeči, tudi tako zelenjavo po vrtih imeti; napravil sem pozneje po gosp. Pirčevem navodu poleg vrta gnojne grede — kmalu so ogledovali moje grede in enake tudi na svojih vrtih narejali, videl je ta ali oni